

Едиција „Мали пословни програми 2“

УПУТСТВО

за инсталацију МПП 2

Привредни саветник - Информационе технологије

Београд, 2010

Садржај:

1	Заједнички део инсталације	4
1.1	Неопходан хардвер и софтвер.....	4
1.2	Клијент и сервер апликације	4
2	Инсталација.....	6
2.1	Инсталација неопходних компоненти:	6
2.2	Сервер	9
2.3	Клијент	12
2.4	Прилагођена инсталација	14
2.5	Инсталирање само појединих клијентских компоненти.....	14
2.6	Инсталирање базе података на SQL Server-у који већ постоји на рачунару.....	16
2.7	Инсталирање само базе података, без других компоненти, на SQL Server-у који се налази негде другде у мрежи	16
2.8	Инсталирање програма тако да не користи само Windows већ и SQL Server authentication за повезивање.....	17
2.9	Решавање проблема који се појављују приликом инсталације.....	17
2.10	Деинсталација	18
2.11	Преузимање података из верзије 1 Малих пословних програма	19
2.12	Познати проблеми код инсталације	21
2.13	Проблеми који могу да настану после инсталације	22
3	Повезивање клијената са сервером.....	25
3.1	Windows XP Professional са service pack 2	25
3.2	Windows Vista са или без service pack-а	30
3.3	Кориснички налози без шифре.....	32
3.4	Рад програма у мрежи.....	33

1 Заједнички део инсталације

1.1 Неопходан хардвер и софтвер

- Pentium 3 или новији процесор
- 512MB RAM, 1GB препоручено.
- Windows XP SP3, Vista, Windows 7 или новији, Windows server 2003, 2008 или новији. Коришћење кућних варијанти оперативних система (Windows XP Home, Windows Vista Basic, Windows 7 Basic) се не препоручује ако се програм користи на више од једног рачунара.
- 500MB слободног простора на диску.
- Графичка картица која подржава 1024*768 или већу резолуцију.

1.2 Клијент и сервер апликације

Мали пословни програми 2 подржавају рад у мрежи. Један од рачунара је онда централни рачунар за програм и коме сви остали рачунари треба да имају приступ. На овом рачунару се налази база података и он треба да буде укључен да би могло да се ради на клијенту. Такође, не постоје препреке да се истовремено ради и на серверу и на клијенту.

Приликом инсталације, прво се инсталира сервер Малих пословних програма, па тек онда клијенти. Клијентски рачунари не морају да буду укључени да би се програм могао користити на серверу или на другим клијентима.

У подразумеваном случају, Мали пословни програми 2 користе Windows аутентификацију код повезивања са клијента на сервер. То значи да је корисник који ради на клијенту мора да буде препознат на серверу на основу информација које је дао приликом пријављивања на Windows оперативни систем. У пракси, овај услов је увек испуњен на мрежама које раде под Windows Domain. У случају радне групе, неопходно је да кориснички налог са клијента (корисничко име и шифра) постоји и на серверу.

Ако се Мали пословни програми 2 користе у мрежи у којој постоје кућне (не-пословне) варијанте оперативних система као што су Windows XP Home, Windows Vista Basic, Windows 7 Basic ово представља проблем је се код њих не могу лако пренети информације и корисничком налогу са клијента на сервер. У овом случају једно од могућих решења је да се омогући и повезивање путем тзв. SQL Server аутентификације, што је описано у поглављу о прилагођеној инсталацији.

2 Инсталација

ЦД са инсталацијом Малих пословних програма 2 треба убацити у одговарајућу јединицу. Уколико се инсталација сама не покрене, треба покренути *setup.exe*.

2.1 Инсталација неопходних компоненти:

Инсталација ће на свом почетку покушати да инсталира следеће компоненте, ако већ нису инсталиране:

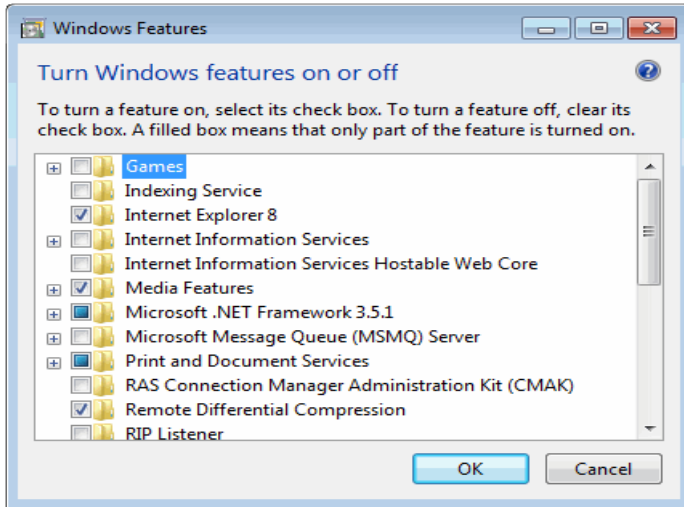
- Windows Installer 4.5
- .NET framework 3.5 SP 1

Могуће је да ће, после инсталације неопходних компоненти, рачунар тражити да се поново покрене. Након поновног покретања, инсталација ће се наставити.

Напомена: ако се инсталација после поновног покретања не настави аутоматски, поново је покрените.

За Windows 7 или Windows 2008:

Пре свега утврдите да ли вам је Microsoft .NET Framework 3.5 укључен (Microsoft .NET Framework 3.5 је подразумевано инсталиран аутоматски уз ваш Windows 7). Покрените *Start* → *Control Panel* → *Programs (Programs and Features)* → *Turn Windows features on or off* и проверите да ли је квадратички поље поред Microsoft .NET Framework 3.5 попуњено (слика 1.0).

Слика 1.0

Почетак инсталације:

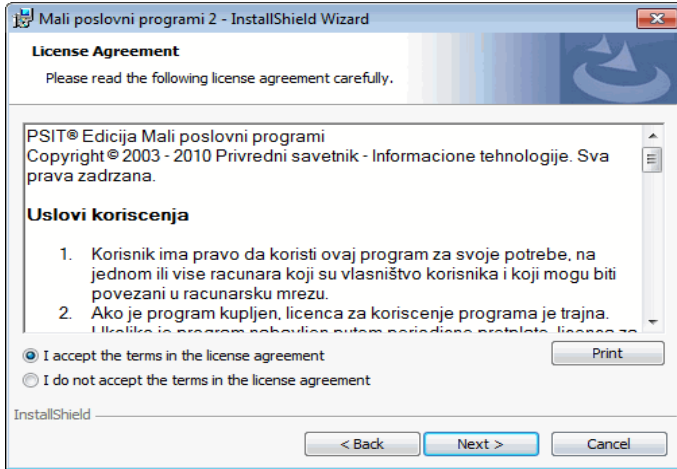
На почетку главног дела инсталације ће се појавити поздравни екран(слика 1.1). Кликните *Next* да наставите.

Слика 1.1

Прихватање услова коришћења:

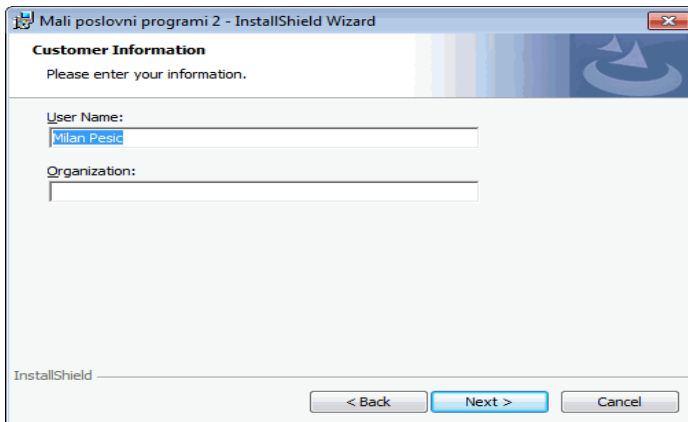
На овом екрану треба прихватити услове коришћења, Након тога треба кликнути *Next* (слика 1.2)

Слика 1.2

Подаци о кориснику:

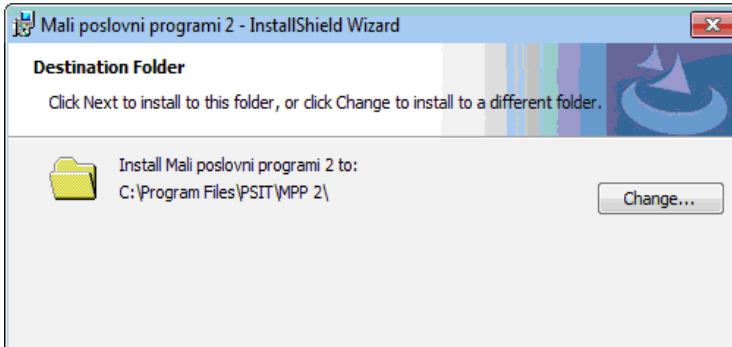
У овом екрану се уносе подаци о кориснику(слика 1.3)

Слика 1.3

Локација на коју се инсталира програм:

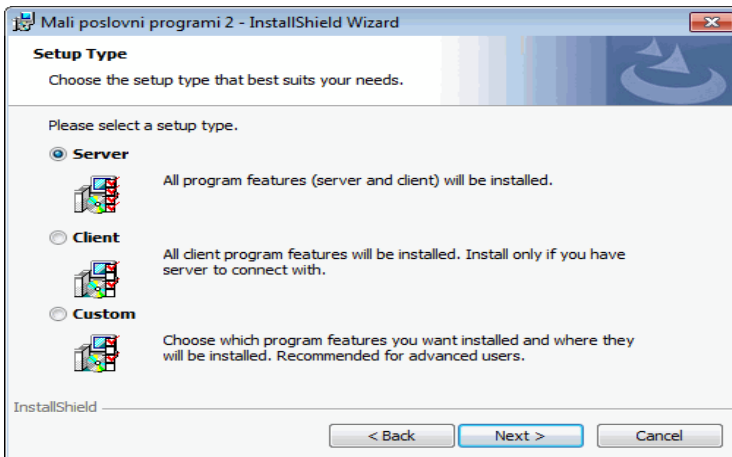
На овом екрану се може променити локација на коју се инсталира програм(слика 1.4). Наша препорука је да се остави подразумевана локација.

Слика 1.4

Избор типа инсталације:

На овом екрану се бира тип инсталације (слика 1.5)

Слика 1.5

2.2 Сервер

Серверска инсталација (**Server**) се бира на рачунару на коме треба да се налази и база података програма Мали пословни програми 2.

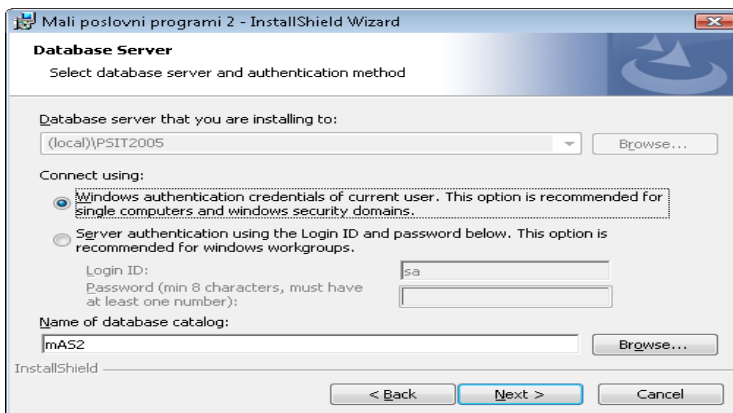
Уколико се програм користи само на једном рачунару, ово је опција коју треба изабрати.

Уколико се програм користи у мрежи, ову опцију треба изабрати на рачунару који ће бити централни за програм и коме сви остали рачунари треба да имају приступ.

Избор начина аутентикације

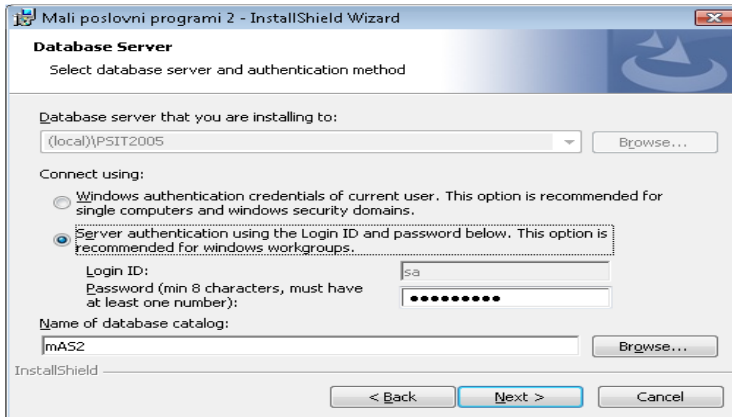
Након избора типа инсталације потребно је да одберете начин аутентикације клијента са сервером(слика 2.0)

Уколико су умрежени рачунари у домену или се инсталација врши само на једном рачунару препоручује се одабир Windows аутентикације(Windows authentication credentials of..)

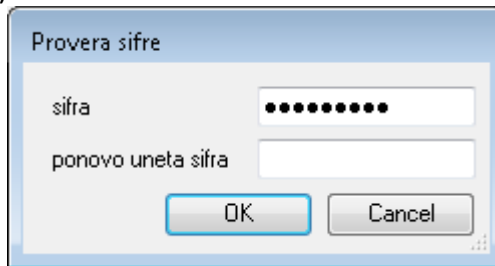
Слика 2.0

Уколико се инсталација врши на рачунарима који су умрежени у радној групи (workgroup) препоручује се серверска аутентикација (слика 2.1), где је потребно да се зада одређена шифра која мора да садржи минимум 8 карактер и то комбинацију слова и бројева .

Слика 2.1

Када кликнете на дугме NEXT појавиће се прозор у коме је потребно поновити шифру а затим кликнути на дугме OK.(слика2.2)

Слика 2.2

Инсталација је спремна да почне:

Након овог поступка потребно је кликнути на дугме NEXT а затим и INSTALL и инсталација ће почети.

Напомена: ако већ нису инсталиране, започеће инсталација неопходних компоненти, међу којима је и SQL 2005 Express SP3. Ова инсталација може дуже да траје.

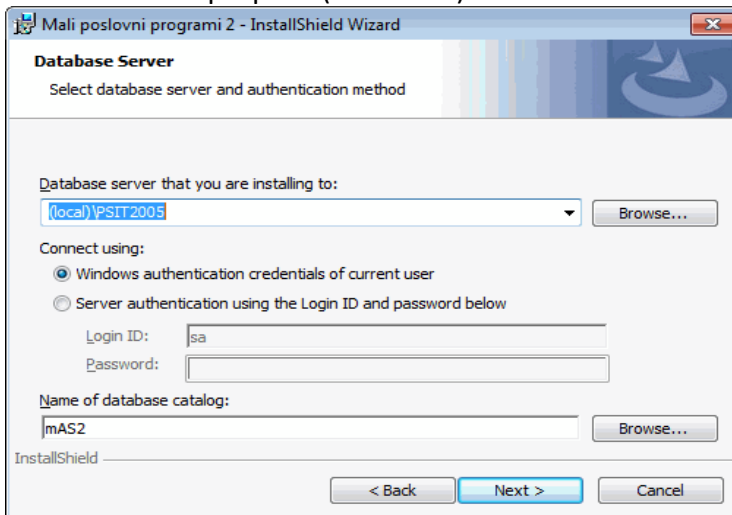
2.3 Клијент

Ову опцију (**Client**) треба изабрати ако се програм користи на мрежи и инсталира се на рачунару који није централни, већ се повезује са рачунаром који је сервер података.

Ако се изабере ова опција после клика на *Next* појавиће се следећи екран за избор сервера.

Избор сервера:

На овом екрану се бирају параметри повезивања са сервером Малих пословних програма(слика 2.3)

Слика 2.3

Опција *Database server* омогућава да се унесе мрежно име или IP адреса рачунара који је сервер програма, као и име

инстанце SQL Server-а (ако постоји) Подразумевано име инстанце је PSIT2005. Кликот на дугме *Browse* можете изабрати сервер програма и инстанцу. Опција *Connect Using* одређује начин аутентификације клијента на серверском рачунару. Потребно је одабрати исти начин аутентификације који је одабран приликом серверске инсталације.

Уколико је то била Windows аутентификација потребно је одабрати опцију (windows authentication credentials of current user) .

Уколико је то била Server аутентификација потребно је укуцати исти LOGIN ID и исти шифру као на серверском рачунару (стандардни LOGIN ID је SA)

Опција *Database name* одређује име базе података на коју се повезујемо. Ову опцију не треба мењати сем ако је током инсталације сервера промењен назив базе података. Кликот на дугме *Browse* можете изабрати базу података на серверу. Напомена: Овај екран не проверава да ли постоји могућност повезивања са сервером. Ако сте погрешили приликом уноса и програм после инсталације не може да се повеже са сервером, параметре можете изменити у оквиру административне конзоле програма.

Инсталација је спремна да почне:

Кликот на дугме NEXT , а затим и INSTALL започеће инсталација.

2.4 Прилагођена инсталација

Коришћењем прилагођене инсталације (*Custom*) могуће је инсталирати програм у складу са захтевима који се ређе срећу у пракси. Препоручујемо да ову опцију користе само напредни корисници.

Неки од могућих сценарија прилагођене инсталације су:

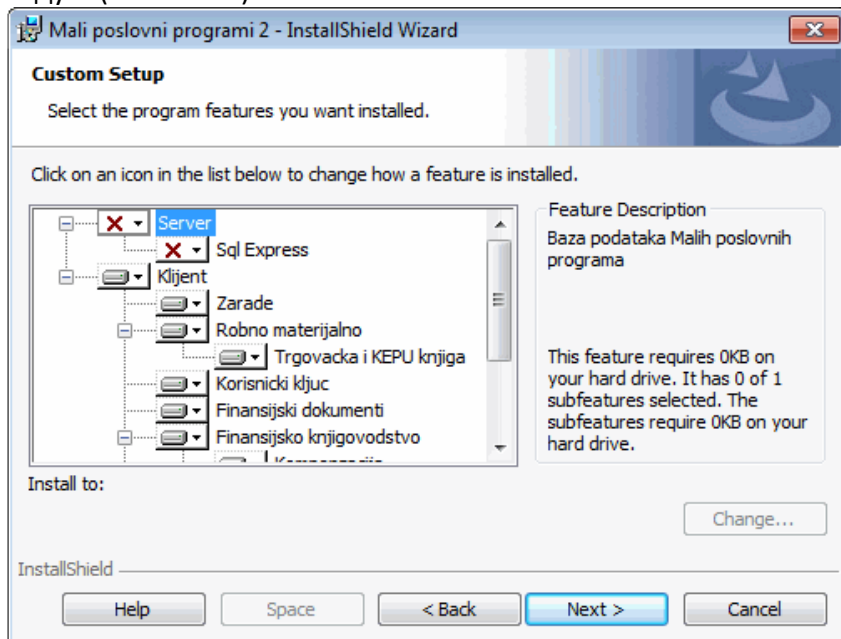
- Инсталирање само појединих клијентских компоненти (модула).
- Инсталирање базе података на SQL Server-у који већ постоји на рачунару.
- Инсталирање само базе података, без других компоненти, на SQL Server-у који се налази негде другде у мрежи.
- Инсталирање програма тако да не користи само Windows већ и SQL Server authentication за повезивање.

Ако се изабере прилагођена инсталација, појавиће се екран на коме се може бирати који делови програма ће бити инсталирани

2.5 Инсталирање само појединих клијентских компоненти (модула)

У подразумеваном случају, код инсталације Малих пословних програма 2 се на рачунар копирају сви модули, без обзира да ли корисник има лиценцу за њихово коришћење. Кориснички кључ одређује коју се модули могу користити, они за које лиценца не постоји се не учитавају приликом покретања програма.

Уколико за тиме постоји потреба, приликом инсталације се могу бирати модули који се копирају. У том случају се на екрану који описује прилагођену инсталацију (*Custom Setup*), у оквиру групе *Klijent* се поставља статус појединих модула(слика2.4)

Слика 2.4

Уколико се појави потреба, модули који нису инсталирани се могу касније додати поновним покретањем инсталације. Напомена: овај избор не утиче на базу података. У њој се увек креира логика за рад са свим модулима, независно да ли су они изабрани за инсталацију или не.

2.6 Инсталирање базе података на SQL Server-у који већ постоји на рачунару

У подразумеваном случају, ако је рачунар на коме се инсталира изабран за сервер програма, врши се инсталација инстанце SQL Server 2005 Express SP3 под називом PSIT2005. Уколико на рачунару већ постоји SQL Server, може се подесити да се база података креира на њему.

Важна напомена: Мали пословни програми 2 подржавају рад уз коришћење SQL Server-а 2000, 2005, 2008 или новијег.

На екрану који описује прилагођену инсталацију (*Custom Setup*), треба се уверити да је група Server изабрана за инсталацију. Такође, треба проширити групу Server и одабрати да се опција SQLExpress2005 не инсталира.

2.7 Инсталирање само базе података, без других компоненти, на SQL Server-у који се налази негде другде у мрежи

Уколико корисник програма већ има посебан рачунар на коме се налази већ инсталиран SQL Server, могуће је да се појави потреба да се база података креира на том рачунару, а да на њему не буде инсталирана ни једна од осталих компоненти Малих пословних програма.

Важна напомена: Мали пословни програми 2 подржавају рад уз коришћење SQL Server-а 2000, 2005, 2008 или новијег.

У овом случају, један рачунар у мрежи треба изабрати да се са њега врши креирање и ажурирање базе података. На овом рачунату на екрану који описује прилагођену инсталацију (*Custom Setup*), треба се уверити да је група Server изабрана за инсталацију. Такође, треба проширити групу Server и одабрати да се опција SQLExpress2005 не инсталира.

2.8 Инсталирање програма тако да не користи само Windows већ и SQL Server authentication за повезивање

На екрану који описује прилагођену инсталацију (*Custom Setup*), треба се уверити да је целокупна група Server изабрана за инсталацију. Такође, треба проширити групу Server и уверити се да се опција SQLExpress2005 инсталира.

2.9 Решавање проблема који се појављују приликом инсталације

Током инсталације врши се логовање свих догађаја и та датотека је доступна за прегледање и у случају да се инсталација заврши успешно и у случају неуспешне инсталације. Ова датотека се може погледати означавањем опције *Show the Windows Installer log* на завршном екрану инсталације. У случају проблема код инсталације, техничка подршка ПС.ИТ-а може да затражи да јој пошаљете ову датотеку.

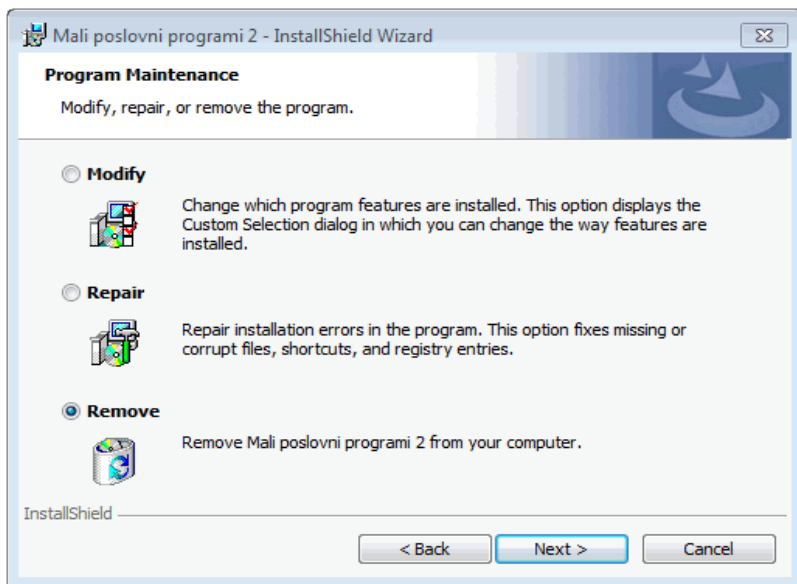
Током инсталације сервера Малих пословних програма 2 врши се посебна инсталација SQL Server 2005 Express. Ова

инсталација је доста сложена и може дуго да траје, а логове ове инсталације можете наћи у директоријуму C:\Program Files\Microsoft SQL Server\90\Setup Bootstrap\Log . Датотека од интереса је Summary.txt, као и датотека SQLSetup*.cab (ових датотека може бити и више, обично је од интереса она последња).

У случају проблема код инсталације SQL Server 2005 Express-a, техничка подршка ПС.ИТ-а може да затражи да јој пошаљете ове датотеке

2.10 Деинсталација

Апликација се деинсталира кроз add and remove programs опцију у Windows-у. Треба изабрати Мале пословне програме 2 и изабрати опцију Change, а затим на екрану *Maintenance Mode* изабрати опцију *Remove*(слика 2.5)

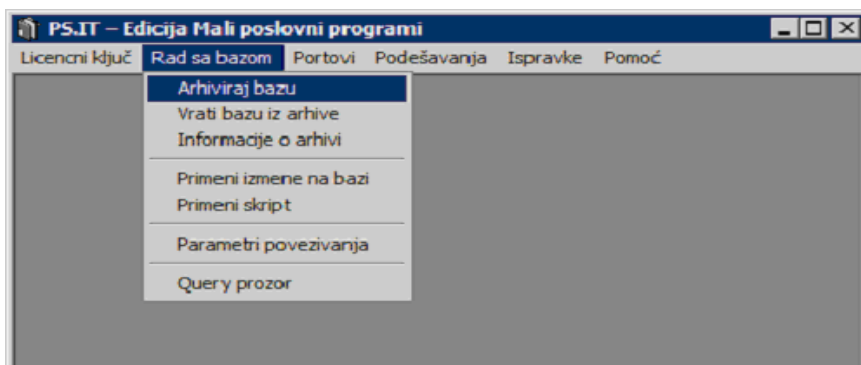
Слика 2.5

Уколико је у питању серверска инсталација, појавиће се опција да се обрише и база податка Малих пословних програма и/или SQL Server 2005 Express. Ако не планирате да више користите Мале пословне програме на овом рачунару можете означити ове опције.

2.11 Преузимање података из верзије 1 Малих пословних програма

Верзије 1 и 2 малих пословних програма су међусобно независне и теоретски могу да се паралелно користе на истом рачунару. База података едиције Малих пословних програма се може преузети из верзије 1 у верзију 2. Поступак је следећи:

1. Инсталира се сервер верзије 2.
2. Из административне конзоле верзије 1 (Start → All programs → Mali poslovni programi → Mali poslovni program – administracija)
3. Изврши се архивирање базе података (Рад са базом података –Архивирај базу) (слика 2.6)

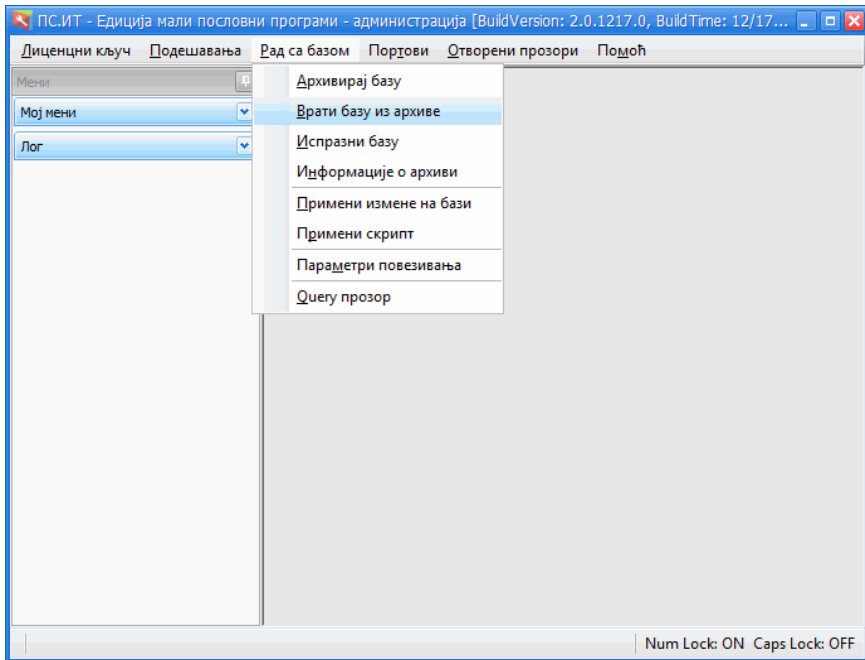

Слика 2.6

4. Покрене се административна конзола верзије 2 (*Start – > All programs –> Mali poslovni program 2 –> MPP 2– administracija*).

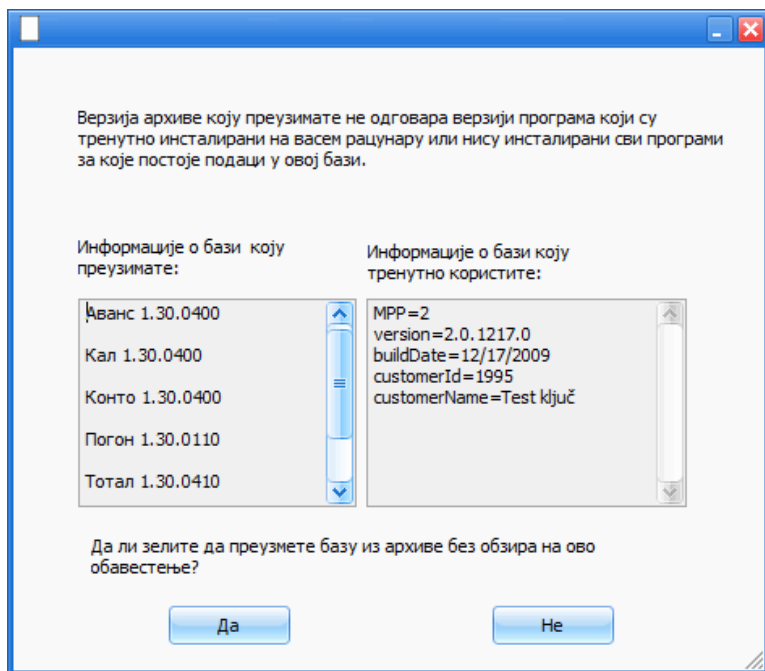
Треба приметити да се код Windows Vista, 2008 или Windows 7 ова административна конзола мора покренути кроз опцију Run as administrator (десни клик миша па изабрати ову опцију) ако је укључен UAC.

5. Изврши се враћање базе података из архиве (Рад са базом података –Врати базу из архиве).(слика 2.7)

Слика 2.7

Изабере се архива направљена у кораку 2. Након враћања базе из архиве, аутоматски ће се покренути примена измена у бази података(слика 2.8).

Слика 2.8

6. Након овога се може покренути верзија 2.
7. Уколико се не користи више, може се деинсталирати верзија 1, као и база података верзије 1 (Microsoft SQL Server Desktop Engine - PSIT).

2.12 Познати проблеми код инсталације

У овом тренутку се познати следећи проблеми код инсталације Малих пословних програма 2:

- Приликом инсталације SQL Server 2005 Express, дешава се да се инсталација прекине уз образложење да није могуће инсталирати MSXML 6.0 компоненту. У том случају неопходно је отићи у Add/Remove programs и

деинсталирати већ инсталирану компоненту MSXML 6.0 Parser. Након тога треба поново покренути инсталацију.

- Приликом деинсталације SQL Server 2005 Express, на Windows 7 или Vista оперативном систему може да јави упозорење да процес PSIT2005 треба угасити. У том случају покрените SQL Server Configuration Manager (Start → All Programs → Microsoft SQL Server 2005 → Configuration Tools). У групи SQL Server Services угасите сервис PSIT2005 и наставите деинсталацију.
- Ако се користи опција да се са рачунара под Windows 7 или Vista оперативним системом инсталира база података на другом SQL server-у у мрежи (сценарио „Инсталирање само базе података, без других компоненти, на SQL Server-у који се налази негде другде у мрежи“) и при томе се користи SQL сервер аутентификација, измене и деинсталација програма неће добро радити ако је током инсталације био укључен UAC.

2.13 Проблеми који могу да настану после инсталације

Неки од основних проблема који могу да настану током коришћења програма, а везани су за инфраструктуру програма су:

Програм после покретања на серверу јавља да не може да се повеже са базом података.

Решење: Покрените SQL Server Configuration Manager (Start → All Programs -> Microsoft SQL Server 2008 -> Configuration Tools). У групи SQL Server Services уверите се да ради сервис SQL Server (PSIT2008). Ако не ради, покрените га.

Програм покренут на клијенту јавља да не може да пронађе сервер.

Решење 1: На серверу покрените SQL Server Configuration Manager (*Start → All Programs -> Microsoft SQL Server 2005 -> Configuration Tools*). У групи SQL Server Services уверите се да ради сервис SQL Server Browser.

Решење 2: Могуће је да није добро написано мрежно име сервера у параметрима повезивања. Покрените административну конзолу Малих пословних програма 2 (*Start → All programs → Mali poslovni program 2 → MPP 2– administracija*). Треба приметити да се код Windows Vista, 2008 или Windows 7 ова административна конзола мора покренути кроз опцију Run as administrator (десни клик миша па изабрати ову опцију) ако је укључен УАС. Изаберите опцију Рад са базом – Параметри повезивања и ту поправите мрежно име. Преко напредних подешавања у истој форми можете тестирати повезивање.

Решење 3: Постоји firewall који блокира комуникацију између клијента и сервера. Да би комуникација функционисала, неопходно је да буду отворени портови 1433 TCP и 1434 UDP. Уколико је укључен Windows Firewall административна конзола Малих пословних програма 2 има опцију да отвори ове портове. Покрените административну конзолу Малих

пословних програма 2 (*Start → All programs → Mali poslovni program 2 → MPP 2– administracija*). Изаберите опцију Портови – Отвори портове. Ово треба урадити и на клијенту и на серверу.

Уколико се користи неки други firewall, онда на њему треба отворити ове портове, у складу са његовим корисничким упутством.

Програм покренути на клијенту јавља да не може да аутентификује на серверу.

Решење 1: Било клијент било сервер су инсталирани на неким од кућних (не-пословних) варијанти оперативних система као што су Windows XP Home, Windows Vista Basic, Windows 7 Basic. Ове верзије оперативних система не подржавају Windows аутентификацију. У том случају треба се пребацити на SQL аутентификацију. За детаљнија упутства треба контактирати техничку подршку ПС.ИТ-а.

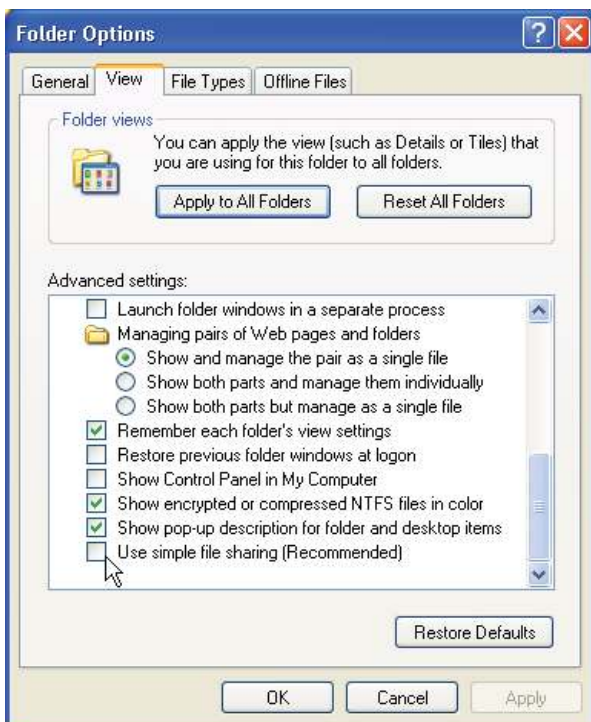
Решење 2: Корисничко име и шифра под којим се корисник пријавио на клијенту се не препознају на серверу. Треба се уверити да корисник са тим именом и шифром може да се пријави на сервер. Ако не може, треба то омогућити.

3 Повезивање клијената са сервером

3.1 Windows XP Professional са service pack 2

Ако је инсталиран Service Pack 2, или новији, неопходно је извршити скриптове које добијате приликом инсталације неког од наших програма. Покрените *Start -> All Programs -> PSIT -> Mali Poslovni programi -> Podrska za XP SP2 -> Otvori portove*.

Следећи корак је да искључите опцију „Simple File Sharing“. Ово можете урадити тако што покренете Windows Explorer на следећи начин *Start -> All Programs -> Accessories -> Windows Explorer*. У менију изаберете *Tools -> Folder Options* и отвориће се форма на којој би требало изабрати картицу „View“. У делу „Advanced Settings“ пронађите „Use simple file sharing“ и искључите ту опцију (слика 3.0).

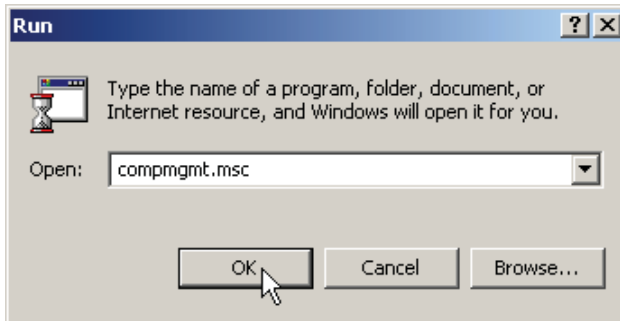

Слика 3.0

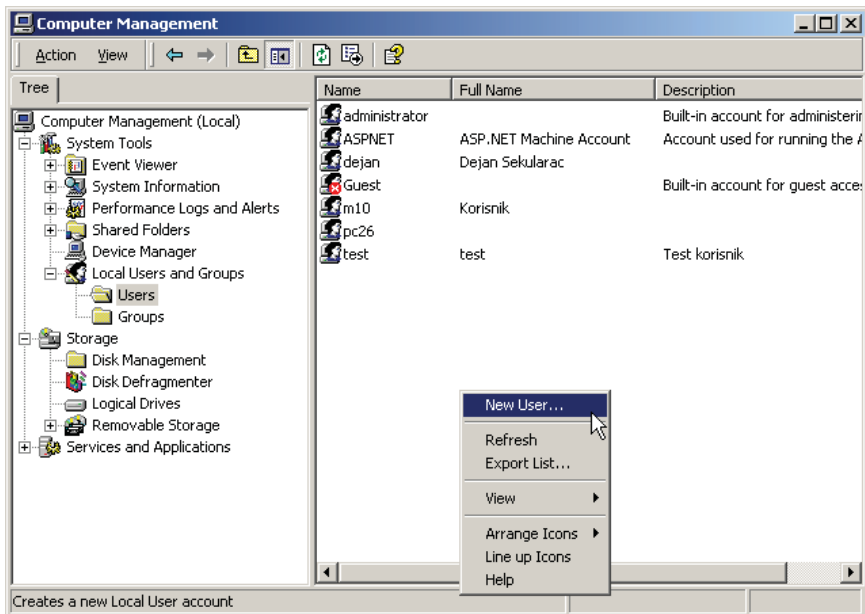
Да бисте омогућили рад програма у мрежи, пре или после инсталација програма, требало би да на **серверу и клијентима** постоје корисници са истим именом и лозинком.

Постоје два начина како можете унети нове кориснике: преко Computer Management или User Accounts.

Први начин је да, ако не постоји корисник, покренете Computer Management тако што у прозор Run упишете „*compmgmt.msc*“. Отвориће се прозор, а затим отворите ставку *Local Users and Groups* -> *Users*(слика 3.1 и 3.2)

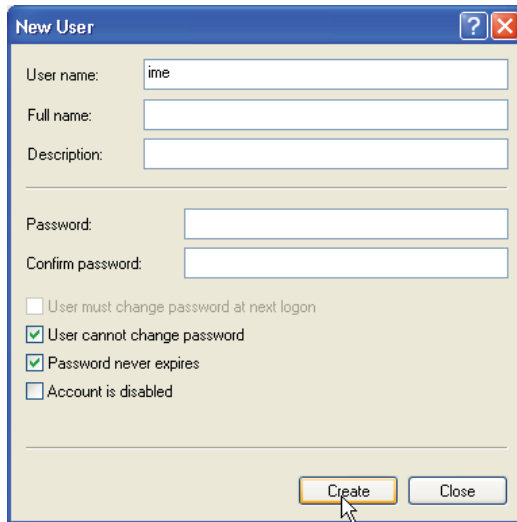
Слика 3.1

Слика 3.2

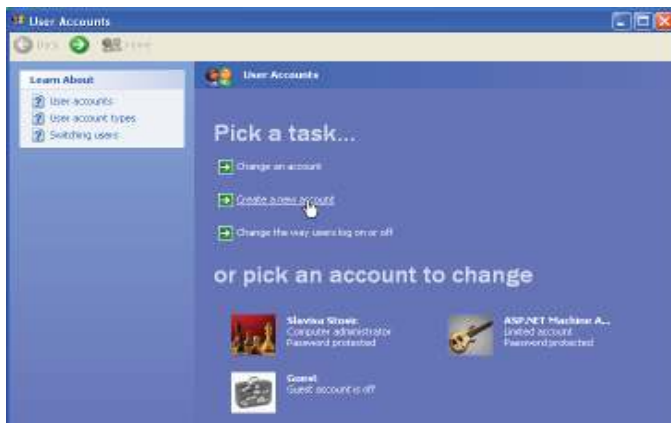
У десном делу прозора кликните на десни тастер миша и изаберите **New User**. Отвориће се форма за унос података о новом кориснику. Важно је унети „User name“. Остале ставке нису неопходне, али се унос лозинке препоручује .

У доњем делу форме су четири опције које можете подесити, а затим изаберите дугме **Create** (слика3.3)

Слика 3.3

Други начин је да, ако не постоји корисник, покренете *Start -> Control Panel -> User Accounts* и отвориће се прозор (слика 3.4)

Слика 3.4

Изаберите „*Create a new account*“, отвориће се прозор у који требало би да упишете име корисника(слика 3.5)

Слика 3.5

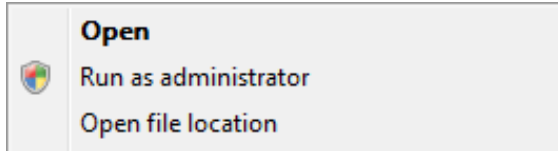
Затим изаберите „*Next*“. У следећем прозору изаберите тип корисника (*Computer administrator* или *Limited*) (слика 3.6)

Слика 3.6

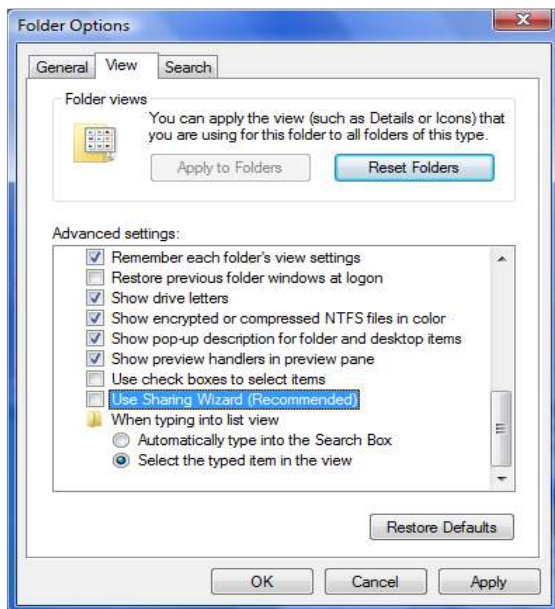
3.2 Windows Vista са или без service pack-a

Ако се програм инсталира на рачунару под оперативним системом Windows Vista, потребно је покренути инсталацију са опцијом „*Run as administrator*“ (слика 3.7)

Слика 3.7

Након завршене инсталације потребно је да искључите опцију „*Use Sharing Wizard*“. Ово можете урадити тако што покренете Control Panel на следећи начин: *Start -> Control panel*. Ако је у менију са леве стране изабрано Control Panel Home потребно је изабрати *Appearance and Personalization -> Folder Options*. У другом случају, ако је изабран *Classic View*, потребно је изабрати *Folder Options*. Отвориће се форма на којој би требало изабрати картицу „*View*“. У делу „*Advanced Settings*“ пронађите „*Use Sharing Wizard*“ и искључите ту опцију (слика 3.8)

Слика 3.8

Остатак инсталације је исти као и на Windows Xp Professional са service pack 2.

Windows XP Professional са service pack 1 или без service pack-a

Поступак подешавања је сличан као код Windows XP Professional са service pack 2, с тим што није потребно извршити скриптове .

Windows XP Home са service pack 2

Ако је инсталиран Service Pack 2, неопходно је извршити скриптове које добијате приликом инсталације неког од

наших програма. Покрените Start -> All Programs -> PSIT -> Mali Poslovni programi -> Podrska za XP SP2 -> Otvori portove.

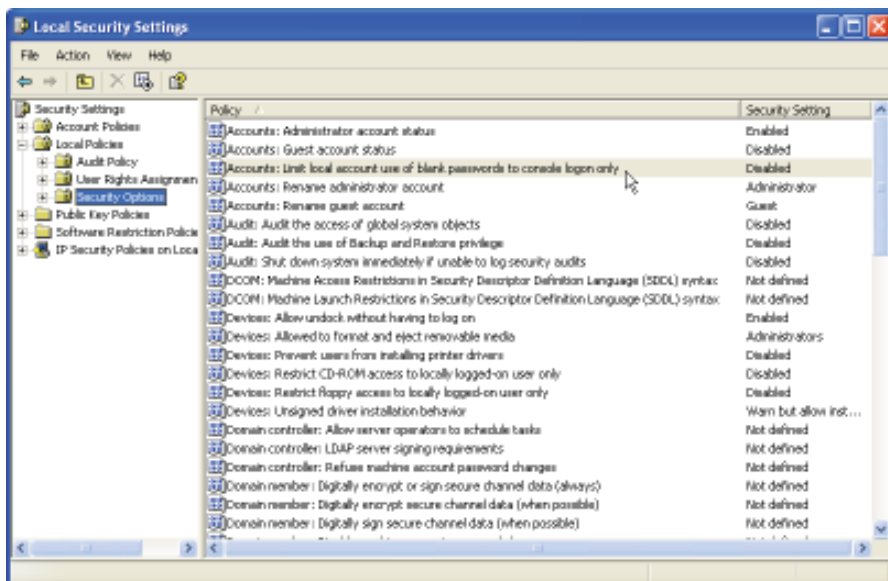
Важно ! Неопходно је инсталирати додатак за XP Home који испоручује ПС.ИТ или га можете пронаћи на ПС.ИТ-овом сајту као подршка за мрежу под називом „*XPguest*“.

Windows XP Home са service pack 1 или без service pack-a

Поступак подешавања је сличан описаном, с тим што није потребно извршити скриптове.

3.3 Кориснички налози без шифре

Ако на клијенту имате корисничке налоге који немају шифру, потребно је да урадите следеће: Покрените Start -> Run, а затим упишите „*secpol.msc*“ и отвориће се прозор. Означите *Local Policies -> Security Options*, у десном прозору проверите да ли је ставка „*Accounts: Limit local account use of blank passwords to console logon only*“ постављена на стање „*Disabled*“. Ако није, урадите дупли клик левим тастером на ову ставку и промените на „*Disabled*“ (слика 3.9).

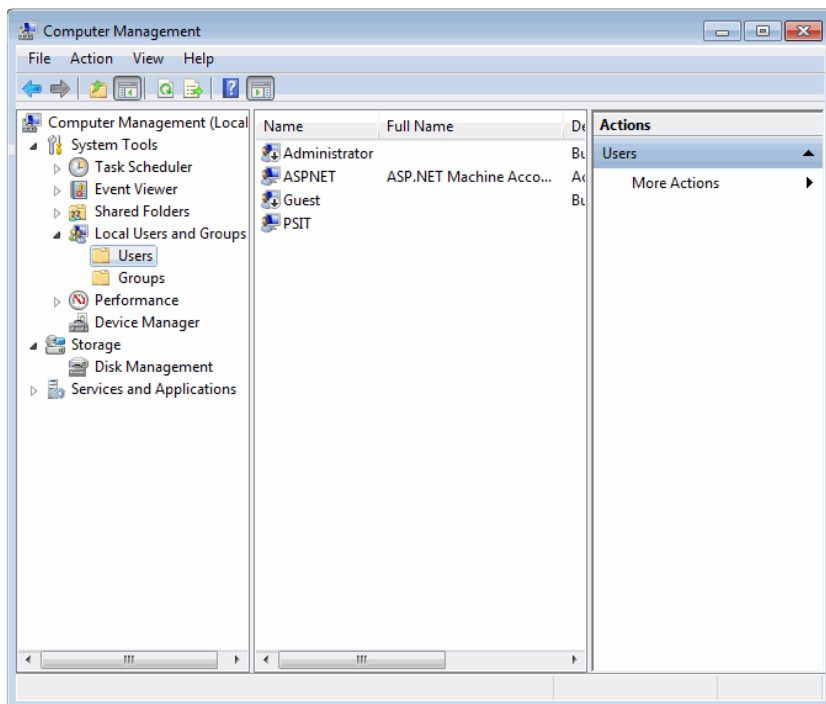

Слика 3.9

После овог поступка можете започети коришћење Малих пословних програма .

3.4 Рад програма у мрежи

Да би сте омогућили рад програма у мрежи пре или после инсталација програма треба да на серверу и клијентима постоје корисници са истим именом и лозинком. Ако не постоји исти корисник, потребно је да покренете Computer Management тако што у Search бар који се налази изнад дугмета Start укцате Computer Management и покренете. Отвориће се прозор у коме треба да отворите ставку *Local Users and Groups* → *Users*. (слика 3.10)

Слика 3.10

У десном делу прозора кликните десним тастером миша и изаберите опцију *New User*. Отвориће се форма за унос података о новом кориснику. Неопходно је попунити *Username*, док остале ставке нису потребне, али се унос лозинке (password) препоручује (слика 3.11)

The image shows a 'New User' dialog box with the following fields and options:

- User name: imej
- Full name: [empty]
- Description: [empty]
- Password: [empty]
- Confirm password: [empty]
- User must change password at next logon
- User cannot change password
- Password never expires
- Account is disabled

Buttons: Help, Create, Close

Слика 3.11

У доњем делу форме су четири опције које можете подесити као на слици. Корисника креирате кликом на дугме Create. После овог поступка можете започети коришћење Малих пословних програма.